

DOKUMENTATION: Samråd om tillgänglighet vid val

Skriftlig dokumentation från
Valmyndighetens samråd den
1 februari 2024

Innehållsförteckning

Deltagare	3
Bakgrund	4
Mötet inleds	4
Diskussion 1: innan röstningstillfället	5
<i>Målgruppens kunskap och möjlighet att ta till sig information</i>	5
<i>Om röstkortet</i>	5
<i>Tillgängliggörande av befintlig information</i>	5
<i>Alternativa sätt att få ut information</i>	6
<i>Övriga synpunkter</i>	8
Diskussion 2: under röstningstillfället.....	10
<i>Målgruppens generella förutsättningar</i>	10
<i>Bemötande och kunskap</i>	10
<i>Lokal</i>	11
<i>Valhemlighet</i>	12
<i>Rättigheter och alternativa sätt att rösta</i>	12
<i>Övriga synpunkter</i>	13
Diskussion 3 – efter röstningstillfället.....	14
<i>Valresultat</i>	14
<i>Att klaga och incidentrapportering</i>	14
<i>Övriga synpunkter</i>	15
Uppsamling och omhändertagande av medskick	16
Bilaga 1: Inledande presentation	17

Deltagare

- DHR
- Dyslexiförbundet
- Funktionsrätt Sverige
- Förbundet Sveriges Dövblinda
- Myndigheten för delaktighet
- Riksföreningen JAG
- Riksförbundet Unga med Synnedsättning
- Svenska Downföreningen
- Sveriges Dövas Riksförbund
- Synskadades Riksförbund
- Unga Hörselskadade

Sveriges Dövas Riksförbund inkom med skriftliga svar på frågorna. Totalt skickades inbjudan till 31 civilsamhällesorganisationer och två myndigheter.

Bakgrund

Valmyndigheten har som central valmyndighet ett övergripande ansvar för frågor om de allmänna valen och ansvarar för att ta fram utbildningsmaterial till röstmottagare och de regionala och lokala valmyndigheterna, det vill säga länsstyrelser och kommuner. Myndigheten informerar också röstberättigade om när, var och hur de kan rösta. Valmyndigheten har inom ramen för det arbetet ansvar att se till att väljare med olika förutsättningar, inklusive väljare med funktionsnedsättning, kan delta.

Myndigheten har dock inte i uppgift att utforma valsedlar. Det är styrt i lag och förordning och ansvaret ligger hos riksdag och regering. Myndigheten har heller inte i uppgift att öka valdeltagandet, att tillhandahålla information om partiernas budskap eller inriktning eller att bedöma rätten till ledsagning och assistans. Det är också kommunernas ansvar att tillgänglighetsanpassa lokalerna där man kan rösta men här har Valmyndigheten ett utbildningsansvar.

Valmyndigheten arbetar med att se över det interna arbetet med tillgänglighet vid val och att öka förståelsen för vilka förändringar som skulle underlätta för personer med funktionsnedsättningar att nyttja sin rösträtt. Mot bakgrund av detta bjöd Valmyndigheten in civilsamhällesorganisationer inom funktionsrättsområdet till ett samråd den 1 februari 2024. Ambitionen är att samrådet ska utgöra startskottet för en långsiktig dialog med civilsamhället för att öka tillgängligheten vid allmänna val.

Mötet inleds

Mötet inleddes med en gemensam introduktion under ledning av Nationellt organ för dialog och samråd mellan regeringen och det civila samhället (NOD) och Valmyndigheten. Introduktionen fokuserade på NOD:s roll, Valmyndighetens uppdrag och syftet med dagens möte. My Ahlkvist och Amanda Bengtsson från NOD började med att presentera sig och NOD. Därefter genomförde Maria Nordström från Valmyndigheten en presentation av Valmyndighetens uppdrag och ansvarsfördelningen mellan myndigheten, kommuner och länsstyrelser. NOD tog sedan över och berättade om upplägget för dagen.

Gruppdiskussionen delades upp i tre pass: före, under och efter röstningstillfället. Respektive pass inleddes med en kort genomgång av relevant material som används av Valmyndigheten idag, bland annat filmer, röstkort och information på Valmyndighetens hemsida.

Diskussion 1: innan röstningstillfället

- *Utgå ifrån din målgrupp. När informationen om hur man kan rösta fram? Varför/varför inte?*
- *Hur ser målgruppens kunskap om sina egna rättigheter ut? Kan målgruppen nyttja de hjälpmedel som finns? Varför/varför inte?*

Målgruppens kunskap och möjlighet att ta till sig information

Många deltagare såg utmaningar i att tillägna sig information om valet och hur man kan rösta. Utmaningarna skiljer sig beroende på funktionsnedsättning, utbildningsnivå, ålder och egenskaper hos individen. Åtgärder som lyftes av flera organisationer var digitala lösningar. En del av målgruppen, i synnerhet unga, uppfattar digitala varianter som enklare, medan andra, i synnerhet äldre, uppfattar det som svårare. Några exempel på digitala lösningar är QR-koder och inlägg på sociala medier som riktar sig till funktionsnedsatta. Samtidigt får Valmyndigheten positiv kritik kring att det finns möjlighet att både få text uppläst och att flera instruktionsvideor och liknande har teckenspråk. Att webbplatsen är lättöverskådlig anses också positivt. Ett medskick vid användning av teckenspråk är att det är viktigt att använda sig av bra kontrast, mörkare bakgrund och neutrala färger för att det ska bli lätt att ta till sig.

Om röstkortet

Vad gäller röstkortet uppfattar deltagarna att det är mycket text på en liten yta och att det är lätt att missa information. Det gäller i synnerhet längre ned på röstkortet. De lyfter dock att det är positivt med en QR-kod, eftersom det kan vara lättare att ta till sig digital information genom till exempel talsyntes.

En organisation nämner att det är svårt för personer som flyttat att få sitt röstkort till rätt adress – ett problem som inte bara gäller personer med funktionsnedsättning.

Tillgängliggörande av befintlig information

Det finns utmaningar för målgrupperna att ta till sig befintlig information, vilket leder till ett lägre valdeltagande och i vissa fall att målgruppen inte röstar alls. Det gäller både information på Legimus, kunskapen om ambulerande röstmottagare och budröstning (som ofta kräver god framförhållning). Legimus behöver också stärka informationen om hur man röstar som funktionsnedsatt. Samtidigt menar en deltagare att informationen blivit tydligare, bland annat vad gäller att man får ha med sig någon bakom skärmen.

Förslag framkommer om att biblioteken borde informera om Legimus och att Valmyndigheten borde vända sig till gode män eftersom informationen och genomförandet går via dem. Flera menar också att civilsamhället och andra aktörer som

möter målgruppen kan vara med och sprida information för att öka valdeltagandet som ofta är väldigt lågt.

Deltagarna tycker att det är positivt att alla informationsfilmer innehåller svensk textning till svenskt tal. Det vore ännu bättre om det även fanns teckenspråk och uppläsning. Som hörselskadad är också svårt att ta till sig exempelvis bilder och animationer samtidigt som man läser text eller tar till sig teckenspråk. Finns det möjlighet att trappa ned tempot för att tillgängliggöra informationen?

För att förenkla filmerna ytterligare skulle man kunna ta bort bakgrundsmusiken som försvårar hörbarheten vid uppläsning. Många med lässvårigheter behöver också ha möjlighet att stava sig fram, vilket försvåras av ytterligare ljud.

En deltagare understryker att lättläst text måste vara en kort text, vilket inte alltid är fallet.

Flera deltagare menar att det inte är informationen i sig som är problematiskt utan det faktum att målgruppen överhuvudtaget inte vet att eller var informationen finns. I vissa fall finns det heller inte motsvarande information på exempelvis teckenspråk. En deltagare menar också att många ur målgruppen är osäkra på huruvida de överhuvudtaget har rätt att rösta

Organisationerna lyfter att det överlag är viktigt att information publiceras i god tid och på rätt sätt. Man bör exempelvis använda sig av de vanliga symbolerna för tillgänglighet, exempelvis symbolen för teckenspråk. Det gör det enklare att hitta information.

Alternativa sätt att få ut information

Det är stor skillnad mellan kommuner när det kommer till information om röstning, men generellt behöver kommunerna bli bättre på att skicka ut tillräckligt med tillgänglig information. Ett exempel är möjligheten att använda punktskrift, som behöver kommuniceras mer.

Det är särskilt utmanande för personer som har fått en synskada på äldre dagar eftersom de ofta har svårt att förändra sina vanor och mönster. En deltagare lyfter också att många med språksvårigheter har särskilt svårt att ta till sig mängden information på röstkortet. Som lösning kan man till exempel använda radioformatet, som är bra för personer med synnedsättning och dyslexi.

Många deltagare lyfter att digital information är viktigt, dels för att det ofta är enklare att ta till sig information med hjälp av digitala hjälpmedel och dels för att den yngre delen av målgruppen befinner sig mycket online. Sponsrade inlägg på sociala medier om var och hur man som funktionsnedsatt kan ta till sig information lyfts som ett exempel på hur man kan nå fler med den ordinarie informationen. Ett annat förslag är att i högre utsträckning använda sig av digitala brevlådor, som man gör i Finland. Valmyndigheten menar att den lagändring som krävs för att skapa digitala röstkort är på väg och med

största sannolikhet kommer finnas på plats till valet 2026. Deltagarna tror att digitala röstkort skulle uppskattas i målgruppen, så länge fysiska kort också finns kvar för dem som föredrar det.

Information om var man hittar anpassad information borde finnas redan på första sidan på Valmyndighetens hemsida, för att göras mer lättillgänglig. Det gäller även fysiska utskick.

När det kommer till fysisk information är det viktigt att komma ihåg att många är punktskriftsläsare eller läser stor stil. Annars är det lätt att utskicket avfärdas eller missuppfattas. Att informationen kommer just från Valmyndigheten uppfattas som värdefullt. För att man ska förstå och känna till sina rättigheter i ett tidigt skede bör information om stöd och hjälpmedel för personer med funktionsnedsättning finnas redan i skolvalet. Valmyndigheten påpekar att de har ett samarbete med Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) gällande skolvalen och att de kan ta vidare frågan med dem. En deltagare menar även att Myndigheten för delaktighet (MFD) behöver vara inblandade.

Personer med funktionsnedsättning som är nya i Sverige möter ofta särskilda svårigheter. Många synskadade har inte lärt sig punktskrift i hemlandet, vilket försvårar vid ankomsten till Sverige. Den gruppen måste ofta förlita sig på talsyntes. För hörselskadade tar det ofta viss tid att lära sig svenskt teckenspråk. För att underlätta för personer med andra modersmål än svenska föreslår deltagarna att Valmyndigheten gör informationsvideor på lätt svenska och på de största språken, som arabiska och persiska. Informationsvideor är ännu bättre än talsyntes eftersom talsyntes ofta är en "robotröst". En deltagare pekar också på att mängden information på röstkortet försvårar förståelsen eftersom det är svårt att uppfatta vad som är viktigt.

Vissa personer med funktionsnedsättning vill inte kännas vid sin nedsättning och undviker därför hjälpmedel. Där behövs särskilda insatser från både civilsamhället och Valmyndigheten för att minska stigman.

Överlag kan man använda samhällsinsatser som många personer med funktionsnedsättningar använder sig – till exempel Syncentralen, kuratorer och liknande. Civilsamhället är också ett sätt bra sätt att sprida information.

En deltagare tipsar om LL-förlaget som har hemsidan *Alla väljare* där det informeras om hur valprocessen går till och om vad respektive parti tycker. Den är både lättläst och går att få uppläst.

En deltagare menar att det är svårt att hitta information om hur man beställer punktskriftskort och röstar via bud. Valmyndigheten menar att den informationen borde tydliggöras på kampanjwebben som lanseras i anslutning till valen.

Övriga synpunkter

Flera organisationer menar att det vore bra att kunna rapportera avvikelser, antingen som individ eller genom en organisation.

Deltagarna menar att det finns en risk att valhemligheten riskerar röjas när man behöver hjälp i röstningslokalen. Man kan heller inte vara helt säker på att personen som hjälper till fyller i valsedeln i enlighet med instruktionerna.

Valsedelssystemet uppfattas som besvärligt av majoriteten av deltagarna. Det gäller både möjligheten att välja och ta rätt valsedel i röstningslokalen, att kryssa rätt person och att stoppa ned valsedeln i kuvertet. Det kan vara bra att veta att regeringen den 15 februari (dvs. efter samrådet den 1 februari) fattade beslut om att en parlamentarisk kommitté ska utvärdera valsystemet.

Många organisationer lyfter utmaningar med att ta del av information om partiernas ståndpunkter eftersom det är en förutsättning för att kunna delta i val. Ofta saknar till exempel valkompasser i media lättläst information. För personer som är isolerade, vilket flera av deltagarna menar är vanligt inom deras målgrupp, är det särskilt utmanande att få rätt information eftersom man har få personer att fråga om hjälp.

Diskussion 2: under röstningstillfället

- *Hur uppfattar målgruppen flödet i röstningslokalen? Vilka hinder finns?
Ex. köbildning, ingång, ljud och ljus, valsedlar, bås, skyltning, röstmottagarnas placering, utgång osv.*
- *Hur uppfattas bemötandet i röstningslokalen? Hur kan bemötandet förbättras?*
- *Hur upplevs möjligheten att rösta genom bud eller med hjälp av ambulerande röstmottagare?*

Målgruppens generella förutsättningar

Flera deltagare lyfter valets sociala aspekter. För personer med funktionsnedsättning som påverkar den sociala interaktionen, till exempel syn- och hörselnedsättningar, kan det på förhand vara stressande att veta att det kommer vara svårt att interagera med personer på plats. Situationen förvärras av att det är svårt att få tillgång till förhandshjälpmedel som till exempel tolk och hjälpmedel på plats på grund av för låg kunskap hos röstmottagarna. Detta leder till att många förtidsröstar, trots att man kanske vill ta del av den uppslupna stämning som ofta råder under valdagen. Det leder också till ett generellt lägre valdeltagande bland personer med funktionsnedsättning.

Bemötande och kunskap

Majoriteten av deltagarna menar att kunskapsläget och bemötandet i vallokalen kan förbättras. Det gäller bland annat kunskap om hjälpmedel och ledsagning. Tillgången till information på teckenspråk måste öka och att bemötandet måste förbättras. Ett exempel under valdagen är att se till att all information går fram till alla närvarande – även personer med funktionsnedsättning.

Bemötande är tätt sammankopplat med tid. Det måste finnas möjlighet att prata med röstmottagarna och att i lugn och ro ställa frågor om hur man gör – även i stressiga situationer. De som inte vill använda sig av sina anhöriga måste ha möjlighet att få information innan och under valet.

En deltagare menar att de fysiska förutsättningarna, både i lokalen och hos den röstande, påverkar bemötandet. Det gäller exempelvis ifrågasättanden från röstmottagare när någon följer med bakom skärmen eller blickar från andra röstande. Målgruppen hindras av fördomar och debatten om fusk i assistensbranschen har bidragit till misstänksamhet mot gruppen. Fördomarna blir värre om man har synliga funktionsnedsättningar.

Att röstmottagarna är trygga och har kunskap om funktionsnedsättningar och hjälpmedel krävs för att det ska bli en fungerade situation. Det är mycket värdefullt i de fall det finns guider eller röstmottagare på plats direkt vid entrén för att hjälpa personer

som behöver hjälp, som det ofta gör i stora lokaler. En deltagare menar att två frågor ringar in önskat bemötande:

- Kan jag hjälpa till?
- Hur vill du att jag hjälper till?

Valmyndigheten menar att det är utmanande att utbildningen för röstmottagare ska innehålla otroligt mycket kunskap – både vad gäller det praktiska och bemötande. Inför valet 2022 gjorde Valmyndigheten en film om bemötande och säkerhet. MFD har också en film om bemötande som myndigheten har försökt att sprida.

Utbildningen är inte standardiserad, utan det är upp till varje kommun att bestämma exakt hur de lägger upp lärotillfället. Materialet med filmer, skriftlig handledning och powerpointpresentation är dock detsamma och det finns en skyldighet för kommunen att använda materialet.

En deltagare lyfter möjligheten att vara röstmottagare om man har funktionsnedsättning. Hur uppfattas det om man har personlig assistens, dels av väljarna, dels av de andra röstmottagarna?

Lokal

Flera deltagare lyfter vikten av att kunna nå valsedlarna om man sitter i rullstol, och att information finns tillgänglig på flera platser på olika höjd i lokalen. Information på teckenspråk får också gärna finnas.

En deltagare menar att ljussättningen brukar fungera bra men att det lätt blir rörigt och svårt att orientera sig under röstningen. Det är till exempel svårt att se var ingångar och utgångar finns, och det är en utmaning att röstmottagare ofta pekar vilket endast fungerar om man kan se. Valbåsen är ofta mörka vilket är svårt för personer med synnedsättning. Det finns också en osäkerhet hos många med funktionsnedsättning om man får använda egna hjälpmedel, exempel telefonen för att lysa. Det är ett problem att kuverten med punktskriftvalsedlar har tryck med partiernas namn, eftersom det riskerar röja valhemligheten. Det är också utmanande att nyanserna är såpass lika att de är svåra att hålla isär.

En deltagare tror att de flesta personer som är i behov av assistans vid röstningen använder sig av en röstmottagare för att rösta, eftersom kunskapen om att man får ta med någon annan är låg. En annan deltagare föreslår att man kan vara två bakom skärmen och sedan påkalla en röstmottagare för att validera att röstningen skett på rätt sätt.

Flera deltagare lyfter ljud som en utmaning. Det gäller dels varningssignaler av olika slag, som döva inte kan höra, dels den generella ljudmiljön som ofta är svår att vistas i för personer med autism. Det vore bra att minimera det sociala stimmet och att skapa utrymningssignaler som fungerar för fler målgrupper.

Att man kan rösta på många olika platser och under flera veckor uppfattas som krångligt av många. En deltagare lyfter att en förtidsröstningslokal kunde vara särskild anpassad för funktionsnedsättningar, för att undvika att saker missas i de större lokalerna. I den kunde alla röstmottagare vara särskilt utbildade för att förstå och bemöta personer med funktionsnedsättning.

För att undvika att köbildning blir ett problem måste det finnas ställen att sitta. I vissa röstningslokaler förekommer trappor, vilket är oacceptabelt. Valmyndigheten påpekar att man har rätt att få hjälp att rösta utanför lokalen om det av någon anledning skulle vara svårt att ta sig in.

Det finns inte alltid låga bord trots att det ska göra det. Pennan i valbåset är ofta knuten, vilket försvårar för personer med dålig handfunktion.

Det är generellt svårt för folk att förstå hur de bäst hjälper till. Många ur målgruppen önskar att de hade blivit uppfångade lite snabbare. Det gäller i synnerhet utanför lokalen, innan valsedlarna, där det också ofta saknas skriftlig information. Samtidigt menar flera att de förlitar sig på att fråga personer i lokalen.

Deltagarna lyfter även parkeringsmöjligheter som en viktig förutsättning för att kunna ta sig till och från lokalen. Det är också viktigt att kunna få stöd av ledsagare och/eller färdtjänst om det behövs.

Valhemlighet

Många deltagare lyfter problemen med att bevara valhemligheten. I små lokaler kan det till exempel vara integritetskränkande att behöva säga vem man ska rösta på eftersom alla hör. Man kan heller inte säkerställa att personen som hjälper till vid röstning faktiskt röstar i enlighet med instruktionerna. Problemen med att inte kunna rösta med bibehållen valhemlighet leder i många fall till att målgruppen inte röstar. Att känna till sina rättigheter och samtidigt veta att man inte kan ta tillvara sina fullständiga rättigheter leder också i många fall till att man inte vill rösta.

Rättigheter och alternativa sätt att rösta

Deltagarna menar att kunskapen om att man får rösta är relativt hög medan kunskapen om hur man gör är låg. Det gäller i synnerhet möjligheten att rösta genom bud eller ambulerande röstmottagare. Om kunskapen om budröstning och ambulerande röstmottagare vore högre tror många deltagare att möjligheten hade använts eftersom den är gynnsam för stor del av målgruppen. En deltagare menar att de uppmanar sin målgrupp att budrösta eftersom man då har möjlighet att rösta själv. En annan deltagare menar att det framförallt är äldre som använder sig av bud. Det är positivt att det är oberoende personer snarare än personal som är ambulerande röstmottagare på gruppboenden.

Många deltagare lyfter möjligheten att rösta digitalt i hemmet alternativt i lokalen. Valmyndigheten förtydligar att de inte har något uppdrag att arbeta med digital

röstning i dagsläget. Samtidigt menar flera deltagare att deras medlemmar vill kunna rösta i en röstmottagningslokal, som alla andra.

Generellt menar deltagarna att det ofta är svårt att få de hjälpmedel som krävs. För personer ur målgruppen vars funktionsnedsättning och/eller andra faktorer gör det svårt att ta in information är det särskilt utmanande att använda sina rättigheter.

Övriga synpunkter

Som god man måste man leva upp till uppdraget att vara en god man, det vill säga att sörja för rättigheter. Överförmyndarmyndigheten kontrollerar gode män. Det måste finnas en tillit till gode män även under valen.

En del kommuner har funktionshindersråd. De borde de kunna användas för att arbeta med tillgänglighet vid val.

Valsedlarna uppfattas som svåra med liten text, närliggande färger och en utformning som inte är anpassad för synskadade, personer med dyslexi eller för personer med rörlighetssvårigheter. Det finns också en skepsis mot skärmar, både tillgänglighetsmässigt och ur ett valhemlighetsperspektiv. Digital röstning föredras. Valmyndigheten påpekar att det ska tillsättas en utredning om valsedelssystemet som förhoppningsvis kommer generera ett nåt valsedelssystem. Myndigheten har också diskuterat möjligheten att göra en förklarande affisch för de olika valsedlarna.

Svårigheter att få till exempel färdtjänst eller ledsagning påverkar möjligheten att rösta i röstningslokal. Om man vill rösta i hemmet behöver man ha ett exakt tidsspann för att ha möjlighet att boka tolk.

Diskussion 3 – efter röstningstillfället

- *Vilka möjligheter har målgruppen att tillgodogöra sig valresultatet?
Hur tar målgruppen del av valresultatet?*
- *Hur ser målgruppens förutsättningar att klaga på röstningen ut?
Tillgänglig information, kunskap om var man klagat osv*
- *Hur ser målgruppens förutsättningar för att överklaga valresultatet ut?
Tillgänglig information, tillgängliga formulär för överklagan osv*

Valresultat

Media är det absolut vanligaste sättet att ta till sig valresultatet bland deltagarna. Många nämner SVT:s teckenspråkstolkning som särskilt positiv. I övrigt används ofta sociala medier, upplästa webbplatser och anhöriga eller personal på boenden. Att den del av Valmyndighetens webbplats som visar valresultatet inte är tillgänglighetsanpassad uppfattas därför inte som ett jättestort problem i praktiken, men kritiserar fortfarande utifrån rimlighetsskäl.

Deltagarna menar att det är svårare att få koll på det lokala valresultatet eftersom informationen är sämre kring det lokala. Det gäller i synnerhet vid jämna val eller om räkningen drar ut på tiden, eftersom många hjälpmedel inte kan läsa in liveuppdaterade grafer och liknande. Förslag om en AI-driven chattfunktion som läser upp valresultatet kommer upp. Problemet skulle också delvis hjälpas av alt-text – text som förklarar innehållet i bilder på webbsidor.

Att klaga och incidentrapportering

Många menar att det är ovanligt att folk använder rätten att klaga. Det beror antingen på att man har högt förtroende för systemet eller på att kunskapsnivån kring hur man gör är för låg.

För att alla ska ha möjlighet att klaga på röstningen och överklaga valresultatet måste det finnas lättillgänglig, tillgänglig information. Det måste också finnas tillgängligt stöd om man undrar någonting eller inte förstår. Annars måste alltid gode män eller anhöriga föra individens talan. Att man måste klaga skriftligt uppfattas också som ett problem – filmer föreslås som alternativ.

Valmyndigheterna uppmanar deltagarna att klaga till kommunerna eftersom det är de som har ansvar. Flera deltagare lyfter då att en gemensam och tillgänglig mekanism för incidentrapportering vore positivt för att kunna se mönster på både lokal och nationell nivå. Det skulle också underlätta för väljarna att ha allt samlat på ett ställe.

Valmyndigheten skulle därefter kunna arbeta för att få ut kritiken till ansvariga kommuner och länsstyrelser. Valmyndigheten påpekar att det skulle kräva ett

ordentligt förtydligande av vad myndigheten, kommunerna och länsstyrelserna kan påverka under valförfarandet.

En deltagare lyfter att det är ett problem att möjligheten att klaga endast gäller förfarandet under själva röstningen – inte huruvida ens rätt att rösta tillgängliggjorts eller ej.

Övriga synpunkter

Deltagarna menade att arbetet med tillgänglighet borde vara del av ordinarie strategier. Idag läggs tillgänglighetsperspektivet på i efterhand istället för att arbetas med kontinuerligt.

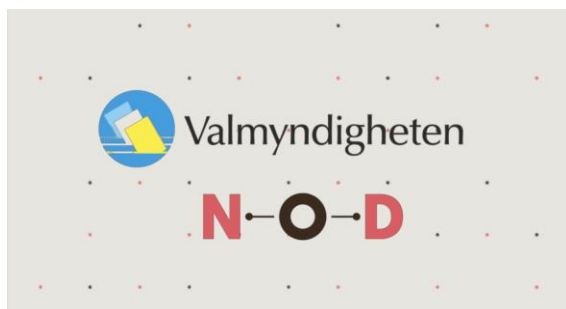
Mediers rapportering kritiserar eftersom talsyntes inte kan läsa av grafer och liknande, som ofta används.

Uppsamling och omhändertagande av medskick

Efter gruppdiskussionernas slut återsamlades alla deltagare för en gemensam avslutning. My Ahlkvist beskrev processen framåt. De medskick och inspel som framkommit under samrådet kommer att bidra till arbetet att stärka tillgängligheten under val. Dokumentationen från samrådet kommer att spridas till den övriga valadministrationen. Valmyndigheten ämnar dessutom bjuda in civilsamhället till fortsatt dialog med start under hösten 2024. Avslutningsvis tackades deltagarna för deras engagemang och medskick under samrådet. Därefter avslutades mötet.

För att komma i kontakt med Valmyndighetens handläggare, skicka ett mail till registrator@val.se

Bilaga 1: Inledande presentation

Välkomna!

- Introduktion till NOD
- Valmyndighetens mandat och uppdrag
- Diskussion kl. 09.30
- Uppsamling kl. 11.45

Introduktion till NOD

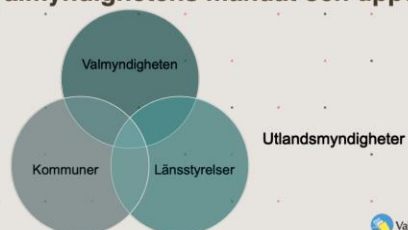
- Struktur för samverkan mellan regeringen och civilsamhället. Inrättades av regeringen 2018.
- 2 parter. 19 anslutna paraplyorganisationer och 689 medlemsföreningar
- Samråd och dialoger
- Stöd och vägledning
- Kunskapsspridning

Valmyndighetens mandat och uppdrag

- Central valmyndighet med övergripande ansvar för frågor val
- It-stöd
- Röstkort till väljare
- Material och utbildningsmaterial till röstmottagare, kommuner (lokala valmyndigheter), länsstyrelser (regionala valmyndigheter)
- Information till väljare - när, var, hur en röstar
- Jobbar inte med valdeltagande, ledsagning, rätt till assistans m.m.
- Trycker valsedlar (men bestämmer inte hur de ser ut)

Valmyndighetens mandat och uppdrag

Varför ses vi idag?

- Vi vill lära oss mer
- Diskutera erfarenheter och behov
- Återkommande forum
- Långsiktigt perspektiv - vi jobbar redan mot valen 2026

Gruppdiskussioner

- Tre grupper
- Grupper på namnappar
- Fikapaus kl. 11.00
- Nödutgångar och toaletter

Diskussion 1 introduktion

- [Valmyndighetens hemsida](#)
- [Legimus](#)

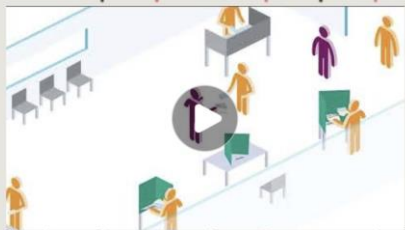
Diskussion 1 introduktion

Frågor diskussion 1

- Utgå ifrån din målgrupp. När informationen om hur man kan rösta fram? Varför/varför inte?
Ex. vet målgruppen hur man hittar informationen? Är informationen tillgänglig? Är den förståelig? Finns det praktiska hinder som ex postgång?
- Hur ser målgruppens kunskap om sina egna rättigheter ut?
Kan målgruppen nyttja de hjälpmedel som finns? Varför/varför inte?

Diskussion 2 introduktion

Frågor diskussion 2

- Hur uppfattar målgruppen flödet i röstningslokalen? Vilka hinder finns?
Ex. köbildning, ingång, ljud och ljus, valsedlar, bås, skyltning, röstmottagarnas placering, utgång osv.
- Hur uppfattas bemötandet i röstningslokalen? Hur kan bemötandet förbättras?
- Hur upplevs möjligheten att rösta genom bud eller med hjälp av ambulerande röstmottagare?

Diskussion 3 introduktion

[Valresultat](#)

[Att klaga och överklaga](#)

Frågor diskussion 3

- Vilka möjligheter har målgruppen att tillgodogöra sig valresultatet?

Hur tar målgruppen del av valresultatet?

- Hur ser målgruppens förutsättningar att klaga på röstningen ut?

Tillgänglig information, kunskap om var man klagar osv

- Hur ser målgruppens förutsättningar för att överklaga valresultatet ut?

Tillgänglig information, tillgängliga formulär för överklagan osv

Kontaktuppgifter

- Maria Nordström
maria.nordstrom@val.se

- Lotta Liedberg
lise-lotte.liedberg@val.se

- Annica Sundel
annica.sundel@val.se

Tack för er medverkan!

Dokumentationen är framtagen av Nationellt organ
för samråd och dialog mellan regeringen och det civila
samhället (NOD) på uppdrag av Valmyndigheten.
För frågor om dokumentationen kontakta
info@nodsverige.se

